

Арт-терапія у роботі з дітьми із затримкою мовного розвитку

Форостян О.І., Корсунская Т.В.

У своїй статті я розглядаю застосування методів арт-терапії у роботі з дітьми із затримкою мовного розвитку. Вона може бути як корекційним і профілактичним засобом так профілактикою психічних, і мовних затримок у розвитку дитини.

Розглянуті комплекс з двох арт-терапевтичних підходів це - ІЗО -терапія і музична - терапія. Ці методики є провідними в комплексі арттерапевтичних методик. Вони обидві зарекомендували себе у застосуванні абсолютно різних медичних галузях та різних вікових групах.

Затримка мовного розвитку в дитини – це відставання вікової норми мовного розвитку до 4 років. Цей діагноз використовується до дітей раннього віку. Приблизно до п'яти років залишається надія на розвиток нервових структур, відповідальних за промову. Діти із затримкою мовного розвитку опановують навички мови також як і інші діти, проте вікові рамки значно зрушені. Затримка у розвитку промови відбивається на формуванні всієї психіки дитини. Вона ускладнює спілкування дитини з оточуючими, перешкоджає правильному формуванню пізнавальних процесів, впливає на емоційно-вольову сферу [1]. Якщо до 4 років не допомогти дитині запустити повноцінну мову, тоді затримка мовного розвитку переходить у затримку психічного розвитку, що набагато складніше піддається корекції і гнітюче позначиться на всьому розвитку дитини. Саме тому соціальна адаптація така важлива для таких дітей. На допомогу цьому ми пропонуємо один з м'яких, але дуже ефективних, а головне всіма дітками улюблений метод арттерапії.

Учені розглядають арт-терапію як сукупність методик, побудованих на застосуванні різних видів мистецтва що дозволяють шляхом стимулювання мистецько-творчих проявів здійснювати психокорекцію. Відповідно до такого розуміння арт-терапії вони включають до неї такі її приватні форми, як ізотерапію, бібліотерапію, кінезіотерапію, музикотерапію, психодраму та деякі інші [3]. Метод музикотерапії - це метод для дитини є максимально

близьким та природним, адже дитина, будучи в утробі матері, вже починає реагувати на звуки музики. Якщо музика активна, весела і дитина починає штовхатися у мами у животику, Якщо спокійна та мелодійна і вона замирає та заспокоюється. Коли малюк народжується, музика приходить до нього з навколишнього світу і з голосом матері.

Музика дає відтворення фантазування, імітацію, імпровізацію за допомогою мови, голосу, просодичних елементів, інтонаційних елементів. Музика може й утихомирити та розслабити, активізувати емоційну сферу, полегшити внутрішні переживання, мінімізувати тривожність, дати надію, допомогти у формуванні мотиваційної спрямованості. Ще давно медиками було встановлено, що приємні емоції, що викликаються музикою, підвищують тонус кори головного мозку, покращують обмін речовин, стимулюють дихальну сферу, кровообіг, сприяють позитивному емоційному збудженню при прослуховуванні певних мелодій, посилюють увагу, тонізують ЦНР. Все це необхідно для благополучного розвитку дитини [2].

На думку Н. Бехтеревої, в основі цілющих властивостей музики лежить звукове інтонування. Низькі тони пригнічують нервову систему та психіку людини, високі тони навпаки викликають почуття легкості та створюють відчуття радості. Тонко і точно впливаючи на нашу емоційну сферу, а через неї і весь організм, музика здатна творити дива. Головним цілющим фактором у музиці є ритм, він вважається серцем музики і лежить в основі її цілющих властивостей. Біоритми нашого організму ми можемо підганяти або уповільнювати біоритмами музики [4].

ІЗО терапія - це втілена дія, яка відображає (прямо або символічно) досвід дитини. Твори дитини можуть містити конфлікти не завжди їм усвідомлювані.

Творчий процес і результат роблять видимим те, що неможливо висловити або обговорити словами. При створенні малюнка страх, конфлікт чи травма переживаються заново, тільки не всередині маленького пацієнта, але в аркуші паперу і це допомагає травмі вирішитися чи інтегруватися.

У Арт терапевтів існує такий вислів "Одна картина коштує тисячі слів". АРТ терапія допомагає підвищити усвідомленість, скоригувати поведінку, покращити навички спілкування, знизити тривожність та підвищити самооцінку.

Використання концепції музико-терапії та ІЗО терапії. Об'єднання цих двох методик дає приголомшливий результат, за рахунок одночасного залучення різних ділянок мозку. Веінберг казав: «Музичну активність слід визнати найширшим і всеосяжним тренуванням для клітин мозку та розвитку зв'язків між ними: вся кора головного мозку активна під час виконання музики, отже, активна вся людина» [4]. К. Орф сказав, що щоденні музичні заняття необхідні для розвитку доброї людини.

Малювання задіює відділи мозку, пов'язані з утриманням та перетворенням образів. У якомусь сенсі намалювати будь-який предмет означає згадати його.

Великий педагог В. О. Сухомлинський колись заявив: «Розум дитини знаходиться на кінчиках його пальців».

За виконанням малювання під музику розвиваються навички: кргнітивні, творчість і уяву, самооцінка, соціальні.

Під музику Хачатуряна "Танець з шаблями" попросити дитину Жовтим кольором малювати (відбивати) ребром долоні в такт музиці рівно дві хвилини. В результаті цієї вправи вивільняються негативні емоції, які часто присутні у дітей із затримкою.

Під музику Чайковського до балету "Лускунчик", попросити дітей намалювати те, як вони думають, про що ця музика. Можна попередньо прочитати дітям казку Лускунчик та після прослуховування музики попросити намалювати цю казку. Вибір матеріалу для малювання надати дітям. Це не обов'язково має бути класичний малюнок, це може бути все, що дитина хоче і що їй навіває ця музика.

Результати таких занять говорять про те, що діти, які систематично займалися музико-терапією та ІЗО терапією в комплексі, вони більш

товариські, легше йдуть на контакт, не такі агресивні, і демонструють значно кращі показники розвитку. Поліпшення починають виявлятися через 6-8 занять.

Література:

1. Битова А. Л. Формирование речи у детей с тяжёлыми речевыми нарушениями: начальные этапы работы // Особый ребёнок: исследования и опыт помощи: Научно-практический сборник. – М.: Центр лечебной педагогики, 1999. – Вып. 2
2. Бормыкова О.С. Коррекция речи и движения с музыкальным сопровождением. – СПб.: 1999.
3. Практикум по арт-терапии / под.ред. А.И. Копытина. – СПб: 2000
4. Лебедева Л.Д. Практика арт-терапии: подходы, диагностика, система занятий. – СПб: 2003.